

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izda vsak četrtič in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge Evropejske dežele 8 K. Kdor hoče sam po njej, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopis se ne vrača. — Upravištvu: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petstovnice za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglašitve primeren popust. V oddelku „Mala oznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaplete reklamacije so pošiljane pravočasno.

Mi hočemo!

Pretekli petek (3. majnika) je ministrski predsednik Seidler v seji klubovih načelnikov napovedal, da se misli na jugoslovane pritiskati zavoljo njih agitacije za lastno državo. Tako želijo Nemci. In ker se Nemcem menda mora vse ugoditi, se bo jim tudi v tem ustreglo. Kako, še ne vemo. Pravijo, da se bo prepovedovalo zborovanja, da se bodo časniki zaplenjevali bolj strogo, da se bo preganjalo jugoslovanske duhovnike in uradnike in ne vemo, kaj še vse.

Naj pride čez nas, karkoli hoče, mi se ne bojimo. Prestali smo preganjanja začetkom vojske, prestali bomo tudi vsa druga preganjanja. Samo to vemo, da se misli ne dajo s preganjanji udušiti. Kjer nastopijo preganjanja, je znamenje, da so vsa druga sredstva proti mišljenju celega naroda brez vpliva in da je sila še edino upanje. Toda zgodovina vseh vekov uči one, ki poslušajo zgodovino, da je sila proti narodovemu mišljenju najslabše sredstvo.

Mi smo siti narodnih bojov z drugimi narodnostmi, osobito z Nemci. Mi hočemo mir in zato hočemo strogo ločitev med seboj in drugimi narodnostmi. Kar je naše, naj bo naše, kar je tuje, naj ostane tuje. O svoji usodi hočemo sami odločevati, naj si bo v političnem, kulturnem ali gospodarskem oziru. Jerobov ne rabimo več. Nismo več otroci. Gospodarji hočemo biti, ne sužnji.

Ravno ker hočemo samo svoje pravice, ker ne hočemo Nemcem nič hudega, ker hočemo narodnostni mir in gospodarski ter prosvetni razvoj, ker hočemo samo, kar je pravica, zato ne odstopimo niti za las od naše jugoslovanske države. Naj nas zasmehujejo, zmerjajo, preganjajo, zapirajo ali obešajo, naša zadnja beseda ostane: Mi hočemo Jugoslavijo!

Naj pride čez nas karkoli hoče, mi vstrajamo!

Brez okrajnih glavarjev.

Kmalu bomo na Slovenskem Stajerju brez okrajnih glavarjev. V Mariboru, Celju, Slovenjgradu

in Lutomeru nimamo okrajnih glavarjev. Mariborskega Weissa se zaradi protislovenskega uradovanja morali odpoklicati, celjskega glavarja so izjedli celjski nemškutarji, osobito Claryjevi uradniki, slovenjgraški je bil odpoklican v ministrstvo, a ljubomerski je odšel zaradi starosti v pokoj. Tako več kot polovica slovenskih glavarstev nima več glave.

Nepoučeni ljudje nemara mislijo, da hoče grof Clary počakati, da se ustanovi jugoslovanska država, ki si naj sama nastavi glavarje, katere si hoče. Kdor tako misli, ne pozna grofa Claryja in njegovih najbližjih svetovalcev. V Gradcu se zelo veliko bavijo z novimi glavarji za Slovenski Stajer. Toda uradnistvu na čast moramo reči, da ni toliko zagriženih naših „prijateljev“ med njimi, kakor bi si grof Clary želel. Le eden mu je baje po gođu, ki dobro sodi za Slovenski Stajer, to je celjski Fasching. Verjamemo.

Imenovanje okrajnih glavarjev za Slov. Stajer bo baje, kakor slišimo iz nemških krogov, krepka zaupnica za Slovence. Dandanes je vse mogoče. A tudi to nas ne bo ustrašilo. Grof Clary bo odšel, a Slovenci bomo ostali kljub zasušnicam. Mi se čutimo tako močne, da nas Claryjeve „zasušnice“ ne bodo niti najmanj spravile iz ravnotežja. Kar same Weissie in Faschinge se nam naj nastavi, za našo stvar bo to najboljša.

Naše stališče je in ostane: Med slovensko ljudstvo spadajo slovenski uradniki. Vse drugo je od zla.

Nova pota.

Ker se je nedomovinsko gibanje med nemškimi nacionalci začelo silno širiti in ker se je menda pritiskalo tudi iz Berlina, naj se ugoti nemškim zahtevam, je ministrski predsednik Seidler v petek, dne 3. maja, v seji načelnikov državnozborskih strank — katere pa se Čehi in jugoslovani niso udeležili — izjavil, da hoče vlada ugoditi nemškim zahtevam, da tako vsaj za nekaj časa zamaši vsenemškimi kričanjem njih široka usta.

Češke namerava vlada, kakor je to nemška želja, razdeliti v dva dela: v češki in nemški del. Za sedaj bo imenovanih več okrajnih glavarjev, katere zahtevajo Nemci. S tem hoče vlada napraviti močno črto čez deklaracijski program Čehov, da bi se združile vse češke in slovaške pokrajine v veliko češko kraljestvo.

Te kar namerava vlada odrediti na severu sama, tega na jugu ne priznava. Na Češkem loči Čehi od Nemcev, pri nas pa noče dati jugoslovanom nobene samostojnosti. Seidler je namreč izjavil, med drugim, da obstoja jugoslovanske vprašanje, a ne ve, ali se bo kedaj ustanovila Jugoslavija. Izključeno to ni, tako je rekel. Seidler sodi, da Avstrija sama tega vprašanja ne more rešiti, temveč le skupno z Ogrsko in Bosno. Krajev pa, ki so na poti do Adrije (t. j. slovenske pokrajine), se ne bi moglo pritegniti k Jugoslaviji (ker mejijo ob Nemce in ker hočejo imeti Nemci prosto pot do Adrije). Pač pa obljublja

LISTEK

„Pranger“.

(Januš Golec.)

Naravno lepa in mično prikupljiva je naša rodovitna dolinica, ki je položena na lahno ob Sotli od Rogatca do Save. Lepa je ta dol kot knetsko deviško dekle, ker ne opazuje njenih ledenih niti železniški pas. So nam hoteli posvetiti pred vojno v naše tiho mirne obsojelske kraje s tlečo tresko napredno dobrega prometa; uvedli so avtomobilno zvezo med postajama Grobelno in Brežice. Upihnila je ta prometni žarek sapa vojne, ki nam je rekvirirala samoderž.

Radi našega pradedno podedovanega sovraštva proti uvedbi vsakršnih novodobnih novotarij se giblje tudi naše življenje na znotraj ter zunaj le bolj v obsegu sotelske doline. Smo bolj revni, da ne rečem heradi, kar se tiče spomina vrednih dogodiljav, pa še te, kar nam jih hrani ustno izročilo, rajše obdržimo za se, ne bahaje se z njimi pred svetom. — Kranjsko zakotne Višnjegore je raztrgal po poljih javnosti z verigo priklenjeni polž; Stajerske Lemberžane v stolp potegnjeni bik; mi ob Sotli pa hranimo ter čuvamo se dandanes nekaj, kar ni ne polž, ne bik, ampak priprosto kamenit — „pranger.“

Ce se ne bom zameril preveč na debelo svojim rojakom, bom izpustil iz skrbno zamašene Noetove barke sotlske doline našo tajno negovano svetinjo, že davno doigrano vojno povest: „O prangerju.“ Pozi-

dana ter uprta je ta resnična dogodba edino le na temelj ustnega izročila, ker smo se še v naših krajih otepali doslej precej uspešno potomstvu nadležnih muh — zgodovinskih razbrskavanj in zapisov.

Bili so časi in sicer v srednjem veku, ko niso si vele naše krajine samo po zlahni vinski kapljici, ampak po mogočnih gradovih, ki svedočijo liki orlova gnezda, da je bila sotilska dolina v dobi grajskega kraljestva javnosti bolj dostopna kakor dandanes. Te stare, utrjene stavbe so bile tudi gotovo vir po imenu z ograjo tržkega naslova obdanemu Podčetrku in Podsredi. Edini St. Peter, nekdanji kunšberski suženj, se še vica in pokori v prahu ponižnih vaških pravice. Po naravni legi, bogastvu, prometu in prebivalcih pravično sojeno, zavzema Sv. Peter pod Sv. gorami, po naslovu sicer samo vas, med trgoma Podčetrtek in Podsreda prvaško mesto. Sodil bom po človeško, če trdim, da se je prelevil naš Podčetrtek, odkar mu je odvzet pas okrajne ceste, v precej dolgočasni, v kot poslavljeni kraj. Podčetrdo odlikuje prehod okrajne ceste, in vendar se mnogoteri obiskovalci obotavljajo vprašati: „Ali je to soto ali je trg?“

Ce se voziš po cesti mimo Podčetrka po z vami posejani sotlski doli, te pogladi prijetno po očeh in sru za strmim Srebernikom pogled na vas Sv. Peter ob vznožju znanih Sv. gor in mogočnih kunšberskih razvalin. Sv. Peter ti že nazdravlja od daleč vsled lege in tržke razvrstitve hiš kot prijazen trg: žalibog po pravicah samo — vas! Sv. Peter je posedal še v drugi polovici 17. stoletja kunšberski grad, ki je pa razpal v razvaline z vabljivim razgledom po vrtu zgoranje sotlske doline.

Primoran pa sem priznati, da še čuvata sedaj

raz višin na zunaj dobro ohranjena gradova naša trga: Podčetrtek in Podsreda. Na eni strani prav lepo ležeči Sv. Peter v kritju razvalin; na drugi strani bolj samotna Podčetrtek in Podsreda, a stražena od gradov, ki se ustavljata že skozi stoletja razpadno naskakujoči sili časa. Odtod tudi lepi Sv. Peter z grobljami — vas; Podčetrtek in Podsreda s sokolsko ponosnimi grajskimi stavbami — trga.

Ob celi Sotli na stajerski strani je opazovati že od nekdanj na prebivalcih nerazumljivo samozavest, premnogokrat neopravičen ponos in trmoglavost. Iz tega čudnega obsojelskega keliha ponosa so pocuknili v najdaljših požirkih Senteptetrani. Ponosno samozavestni liki orli: na papirju pred javnostjo in po paragrafih samo le — vaščani, to je že izza dobe čavnih pradedov sentepeterskih potomcev prirojena bolezen. Ze pred davnimi leti in dnevi zavidaajo in odrekajo vaški Senteptetrani Podsredanom tržke pravice z na zunaj pritaženo, na znotraj globoko zaraslo zavistjo. Iz sovražno zavistne vrzeli, ki loči vas od trga, se je užgal, vzplamtel in še tli v sroci vseh St. Petranov pohlep po posesti tržkopravne „prangerja.“

Prva potom spomina ter jezika izročena podlaga prangerske zgodbe sega v davne čase, katerih ne označuje nobena zabeležena številka. V teh minulih dneh je še gospodoval nad ponosnim St. Petrom — kunšberski grad. Vendar za kunšberskega gospodstva baje ni igral St. Peter prve vloge, ampak vas ob vznožju gradu, Leskovec po imenu. To soto je bilo po pravljici trg s prav vsemi pravicami, prednostmi in vidnim tržkim znakom — prangerjem.